06/04/2019

Επίτιμος διδάκτορας του ΔΠΘ ο Ομ. Καθηγητής Μιχάλης Μερακλής

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Που επαναπροσδιόρισε και εμπλούτισε το περιεχόμενο της ελληνικής Λαογραφίας, καθορίζοντάς την ως ιστορική, κοινωνική και πολυεπιστημονική επιστήμη μελέτης του λαού, και των άστεων – Μιχάλης Μερακλής «Εύχομαι η Θράκη να μείνει “κάστρο” της Λαογραφίας»

Μία από τις πλέον πολυσήμαντες αναγορεύσεις στην ιστορία του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, ήταν η προχθεσινή τελετή αναγόρευσης, σε Επίτιμο Διδάκτορα του Τμήματος Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξεινίων Χωρών, του Ομότιμου Καθηγητή των Πανεπιστημίων Αθηνών και Ιωαννίνων, κ. Μιχάλη Γ. Μερακλή.

Συνάμα και μία από τις πιο πολυπληθείς, ως προς τη συμμετοχή του ακαδημαϊκού προσωπικού, της φοιτητιώσας νεολαίας του Τμήματος Γλώσσας Φιλολογίας και Παρευξεινίων Χωρών του ΔΠ και, γενικότερα, της εκπαιδευτικής κοινότητας της

Κομοτηνής, που και, μ’ αυτόν τον τρόπο, την παρουσία τους, τίμησαν το πρόσωπο του Μιχάλη Μερακλή, γεμίζοντας την αίθουσα εκδηλώσεων του Μουσικού Σχολείου Κομοτηνής, όπου και φιλοξενήθηκε η εκδήλωση.

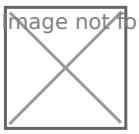

Μιχάλης Μερακλής, ο «δάσκαλος»

Τον Μιχάλη Μερακλή, τον λαμπρό επιστήμονα, με την τεράστια συνεισφορά στην επιστήμη της Λαογραφίας, που εντυπωσίασε με τη σεμνότητα και το ήθος του, την αγάπη και την εκτίμηση προς το έργο των «μαθητών» του. Των παρισταμένων κ.κ. Μανόλη Βαρβούνη και Μανόλη Σέργη, των οποίων υπήρξε «δάσκαλος», ως επιβλέπων τις διατριβές τους ή συμμετέχων στις επιτροπές κρίσεώς τους —με την πρόταση επιτιμοποίησης του κ. Μερακλή να είναι του δεύτερου. Περισσή εκτίμηση επέδειξε ο κ. Μερακλής και προς το έργο του μαθητή του κ. Δημητρίου Κατσαρή, τη διδακτορική διατριβή του οποίου επίσης επέβλεψε. Σημειωτέον ότι η περί ης ο λόγος διατριβή ήταν αφιερωμένη στην προσωπικότητα του πατέρα της ελληνικής λαογραφίας Νικολάου Πολίτη, και σ’ αυτήν κατ’ επανάληψη αναφέρθηκε ο κ. Μερακλής, ξετυλίγοντας το θέμα της ομιλίας του.

Με μοναδικό «μελανό» σημείο της εκδήλωσης τη σύμπτωση της ημέρας της επιτιμοποίησής του με την αναγγελία της «αντικατάστασης» του αυτοτελούς Τομέα Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, τον οποίο και υπηρέτησε για περισσότερα από 15 χρόνια, θέτοντας ο ίδιος τη βάση της ίδρυσης και λειτουργίας του σε Τομέα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας. Είδηση που, όπως ο ίδιος πολλάκις από το βήμα της εκδήλωσης, σχολίασε του προκάλεσε ιδιαίτερη θλίψη και απογοήτευση.

Η τελετή επιτιμοποίησης ξεκίνησε με την προσφώνηση της Κοσμήτορος της Σχολής Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών, καθηγήτριας κ. Πηνελόπης Καμπάκη-Βουγιουκλή, για να ακολουθήσουν οι προσφωνήσεις των κ.κ. Μαρίας Δημάση, Προέδρου του Τμήματος Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξεινίων Χωρών, Μανόλη Βαρβούνη, Προέδρου του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας και Μαρίας Τζιάτζη, Προέδρου του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας.

Πηνελόπη Καμπάκη-Βουγιουκλή «Ο Μιχάλης Γ. Μερακλής απενοχοποιεί την επιστήμη της Λαογραφίας από αρνητικές συνυποδηλώσεις και χαρακτηρισμούς»

«Ο Μιχάλης Γ. Μερακλής απενοχοποιεί την επιστήμη της Λαογραφίας από

αρνητικές συνυποδηλώσεις και χαρακτηρισμούς» σημείωσε χαρακτηριστικά στην προσφώνησή της η κ. Καμπάκη-Βουγιουκλή για να επισημάνει πως «παρόλο που υπάρχουν άσπονδοι εχθροί της, που μιλούν ανόητα και την χαρακτηρίζουν ως μία παραεπιστήμη που βοηθά τη συντηρητική πολιτεία, αυτή που δεν πιστεύει στην εξέλιξη, η Λαογραφία δεν είναι καθόλου εθνικιστική». «Η Λαογραφία σύμφωνα με τον Μερακλή είναι ο ίδιος ο λαός» συνέχισε η ίδια, υπογραμμίζοντας πως «οι επιστήμονες λαογράφοι είναι οι θεατές και ακολουθητές ενός δρώμενου. Ο λαός ποιεί Λαογραφία και οι λαογράφοι απλά παρακολουθούν και καταγράφουν» για να δώσει τα συγχαρητήριά της στον κ. Μανόλη Σέργη για την πρωτοβουλία της επιτιμοποίησης και να καλωσορίσει το τιμώμενο πρόσωπο στην «οικογένεια» του ΔΠΘ.

Μαρία Δημάση «Ανάδειξε τη Λαογραφία ως αυτάξια λέξη»

Για μία ιδιαίτερα συγκινητική στιγμή έκανε λόγο η κ. Μαρία Δημάση, η οποία στην έναρξη της προσφώνησής της τόνισε πως με την παρουσία του κ. Μερακλή στην τελετή «οπτικοποιούμε τον άνθρωπο που συνέγραψε όλα όσα διαβάζαμε κατά τα φοιτητικά και μεταπτυχιακά μας χρόνια». Η κ. Δημάση έκανε λόγο για έναν κριτικά, πολιτικά και κοινωνικά εγγράμματο δια βίου άνθρωπο, ο οποίος ανέδειξε τη Λαογραφία ως αυτάξια λέξη «που διαρκώς μέσω ανανεωτικών επιστημονικών προσεγγίσεων αποκτά νέες πολυσημίες και συναρτήσεις». Η ίδια στάθηκε και στον «σπουδαίο», όπως τον χαρακτήρισε, κριτικό λόγο που ανέπτυξε ο κ. Μερακλής περί της λογοτεχνίας «υπό την οπτική των ειδολογικών αξιακών και ιδεολογικών συναρτήσεων των κειμένων και της λογικής λογοτεχνικής ανάγνωσης» για να τον ευχαριστήσει εκπροσωπώντας το σύνολο των μελών του Τμήματος για την αποδοχή της πρότασης επιτιμοποίησής του.

Μαρία Τζιάτζη «Ένας ακάματος εργάτης του πνεύματος»

Τον λόγο έλαβε ακολούθως η Πρόεδρος του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας κ. Μαρία Τζιάτζη η οποία έκανε λόγο για έναν «ακάματο εργάτη του πνεύματος» για να υπογραμμίσει πως το τιμώμενο πρόσωπο, ο Μιχάλης Μερακλής «αγωνίστηκε σε όλη την ακαδημαϊκή του ζωή για την αναγνώριση της Λαογραφίας ως επιστημονικού κλάδου με προοπτική και μέλλον δίνοντάς της το κύρος και την αυτονομία της». Η ίδια σημείωσε πως και εκτός ελληνικού χώρου, υπερασπίστηκε με σθένος και πειστικά επιχειρήματα τον όρο λαογραφία έναντι του όρου ευρωπαϊκή εθνολογία, για να δηλώσει επίσης εντυπωσιασμένη από την ευρύτητα των φιλολογικών του οριζόντων, οι οποίοι όπως εξήγησε εκτείνονται από την Οδύσσεια έως τον Οδυσσέα Ελύτη, καθώς και τη λατινική φιλολογία, σύμφωνα με τις έως τώρα αυτοτελείς και συλλογικές δημοσιεύσεις του.

Image not found or type unknown

Μανόλης Σέργης «Ο τελευταίος από την προηγούμενη, μεγάλη γενιά ελλήνων λαογράφων»

Ο έπαινος του τιμώμενου έγινε από τον κ. Μανόλη Γ. Σέργη, Καθηγητή Λαογραφίας του Τμήματος Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών, ο οποίος ιδιαίτερα συγκινημένος έκανε λόγο για τον τελευταίο από την προηγούμενη γενιά Ελλήνων λαογράφων, για να κάνει σαφές πως θα μιλήσει για τον Μιχάλη Μερακλή ως λαογράφο και όχι ως έναν από τους εγκυρότερους μελετητές της νεοελληνικής λογοτεχνίας και της λογοτεχνικής κριτικής, ενώ ειδική μνεία επεφύλασσε και στη σύζυγο του κ. Μερακλή, Μαρκέλλα που όπως εξήγησε «σε όλη του τη ζωή και πορεία στάθηκε αρωγός και συνοδοιπόρος του».

Ακολούθησαν η ανάγνωση του ψηφίσματος, της αναγόρευσης και του διπλώματος του Τμήματος Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξεινίων Χωρών, από τις κ.κ. Μαρία Δημάση και Πηνελόπη Καμπάκη-Βουγιουκλή, αλλά και η περιένδυση του τιμώμενου με την τήβεννο και το επιτηβέννιο του Ιδρύματος, η επίδοση των διασήμων και η αναγόρευση.

Μιχάλης Μερακλής «Η ιστορία του Νικολάου Πολίτη έπρεπε να είναι γνωστή»

Η τελετή ολοκληρώθηκε με την ομιλία του Μιχαήλ Γ. Μερακλή, με τίτλο «Ο άγνωστος Νικόλαος Γ. Πολίτης». Ο «ξεχασμένος πια», όπως σημείωσε ο ίδιος, «ακόμα και στους λαογράφους ή τους πνευματικούς ταγούς που θα έπρεπε να ξέρουν την ιστορία του». Όπως μάλιστα επεσήμανε στην έναρξη της τοποθέτησής

του «μία σημαντική προσωπικότητα δεν αρκεί να είναι γνωστή, αλλά να είναι σωστά γνωστή, γιατί η κύρια αναγνώρισή τους υφίσταται, όχι σπάνια, την επίδραση μιας μυθοποίησης και αντίθετα απομυθοποίησης από διάφορους λόγους».

Της τελετής επιτιμοποίησης ακολούθησε μπουφές ετοιμασμένος από τις κυρίες του Πολιτιστικού Συλλόγου Θρυλορίου «Η Κερασούντα και το Γαρς», με επικεφαλής την αειμνήστη πρόεδρό του κ. Χρύσα Μαυρίδου.

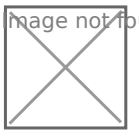

Προσφώνηση του Μανόλη Βαρβούνη κατά την τελετή αγόρευσης

Ιδιαίτερη χαρά, τιμή και συγκίνηση αισθάνομαι απόψε, γιατί μου έλαχε το προνόμιο ως Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας να προσφωνήσω τον δάσκαλό μου ομότιμο καθηγητή των Πανεπιστημίων Ιωαννίνων και Αθηνών, επίτιμο καθηγητή του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και Πρόεδρο της Ελληνικής Ιστορικής Εταιρείας κατά την αναγόρευσή του σε επίτιμο διδάκτορα του αδελφού Τμήματος Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξεινίων Χωρών, και δι’ αυτού της Σχολής Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Πανεπιστημίου μας.

Τα συναισθήματά μου δεν πηγάζουν μόνο από το μέγεθος της προσωπικότητας και του έργου του τιμώμενου καθηγητή, που είναι ο θεμέλιος λίθος των σύγχρονων λαογραφικών σπουδών στην Ελλάδα, αλλά και από το γεγονός ότι τον υποδέχομαι σήμερα εκεί όπου εκείνος με εγκατέστησε το 1992. Γιατί ήταν ο τιμώμενος σήμερα καθηγητής που με έφερε στη Θράκη και πρωταγωνίστησε στα της εκλογής μου τότε στο Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας, αφού πριν είχε επιβλέψει, εισηγηθεί και εγκρίνει την διδακτορική μου διατριβή την οποία παρά τους πόδας του εκπόνησα.

Δικαιολογημένος είναι λοιπόν, νομίζω, τόσο ο προσωπικός μου τόνος, όσο και ευνόητη η συναισθηματική φόρτιση.

Δικαίως τιμάται σήμερα από το Τμήμα Παρευξεινίων Χωρών, την Σχολή και το πανεπιστήμιό μας ο κοινός δάσκαλος όλων των εν ενεργεία Ελλήνων πανεπιστημιακών λαογράφων. Γιατί τις λαογραφικές σπουδές στο Δημοκρίτειο ξεκίνησαν, οργάνωσαν, θεμελίωσαν και εξέλιξαν δύο μαθητές του, στις αρχές της δεκαετίας του ’90, ο ομιλών και ο συνάδελφος κ. Ευάγγελος Αυδίκος, ομότιμος καθηγητής σήμερα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Κι αυτό έγινε με την δική του καθοδήγηση, τις συμβουλές, τη στήριξη, τη συμπαράσταση, την πατρική αγάπη και την επιστημονική αρωγή, που πρόθυμα και απλόχερα όπως πάντοτε και σε

όλους μας έδινε και μας δίνει. Σε σημείο ώστε να έχω όλα αυτά τα χρόνια στο γραφείο μου τη φωτογραφία του, για να μην τολμώ υπό το βλέμμα του να αρνηθώ σε φοιτητές και συνεργάτες μου το ελάχιστο όσων η μεγαθυμία του μας έδωσε.

Μοίρασε απλόχερα ο καθηγητής Μιχαήλ Μερακλής όλα τα χρόνια της ακαδημαϊκής του σταδιοδρομίας αγάπη, χρόνο, υποστήριξη, φροντίδα, μέριμνα και σοφία, ώστε κάθε αντιπελάργηση να είναι μηδαμινή μπροστά στη δική του προσφορά. Και συνέχει, όχι μόνο με το επιστημονικό έργο, αλλά και με την προσωπικότητά του την λαογραφία στον τόπο μας, επειδή κατάφερε να την αναπροσανατολίσει και να την ανανεώσει, μεθοδολογικά, θεωρητικά, θεματολογικά αλλά και σε έμψυχο στελεχιακό προσωπικό.

Σχετική πρόσφατα, σε ανώτατο πνευματικό ίδρυμα της χώρας μας ακούστηκε ότι δια συγκεκριμένης εκλογής το ίδρυμα εκείνο είχε απαντήσει στο ερώτημα αν η Λαογραφία ασχολείται με τα παλαιά ή με τα καινούργια, καταφάσκοντας στην παλαιότητα ως τεκμήριο γνησιότητας των λαογραφικών φαινομένων. Θαρρώ ότι απόψε, δια της αποδόσεως της ύψιστης ακαδημαϊκής τιμής στον καθηγητή Μερακλή, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, η λαογραφική «Σχολή της Κομοτηνής» και η ακαδημαϊκή λαογραφία μας εν γένει ανταπαντούν ότι η λαογραφία ασχολείται και με τα καινούργια, χωρίς να παραθεωρεί τα παλιά , και ότι κατά τούτο διαφοροποιείται από την αρχαιολογία και την βυζαντινολογία, επειδή ακολουθεί τα φαινόμενα στη διαχρονία τους αλλά και την σύγχρονή μας παραδοσιακή καθημερινότητα, ενταγμένα όλα στο πλαίσιο της παράδοσης και των νεωτερικών μετασχηματισμών της.

Ο καθηγητής Μερακλής αγωνίστηκε όλα τα χρόνια της ακαδημαϊκής του ζωής, και συνεχίζει σήμερα να αγωνίζεται για την ανασκευή παλαιών λανθασμένων προκαταλήψεων, και για να δείξει στον ελληνικό επιστημονικό κόσμο —οι ξένοι δεν χρειάζονται νουθεσίες γιατί έχουν από δεκαετίες δει τα πράγματα αμερόληπτα και απροσωπόληπτα, στις ορθές τους διαστάσεις και παραμέτρους— ότι σε όλη τη διάρκεια της μέχρι σήμερα πορείας της η Λαογραφία υπήρξε επιστήμη συστηματική, προοδευτική, αλλά και απαραίτητη για την μελέτη της πολιτιστικής ταυτότητας των λαών, επιστήμη εθνική —αλλά όχι εθνικιστική— κοινωνική —αλλά όχι ταξική— Ιστορική —αλλά όχι ιστορικίστικη— και φιλολογική —αλλά όχι σχολαστική. Με άλλα λόγια ότι αποτελεί κρίκο σύνδεσης μεταξύ ιστορικών – φιλολογικών και κοινωνικών επιστημών, άρα ότι στην ουσία και εν τοις πράγμασι γεφυρώνει ένα υποτιθέμενο αλλά όχι και ουσιαστικό επιστημολογικό χάσμα.

Κάτι ακόμη: Ο ίδιος ο καθηγητής Μερακλής, καταγόμενος από την Καλαμάτα, γενέτειρα του «πατέρα» της Λαογραφίας Νικολάου Πολίτη και μαθητής ων του

αγαπημένου μαθητή εκείνου, του Γεωργίου Μέγα, αλλά και ως εισηγητής της νέας Ελληνικής Λαογραφίας στην Ελλάδα, αποτελεί έμψυχο συνεκτικό δεσμό του παρελθόντος με το παρόν και το μέλλον της επιστήμης μας. Αποτελεί κι αυτό μία συμβολική μεν, εξόχως δε σημαντική διαπίστωση, για να γίνει κατανοητό το μέγεθος της προσφοράς του καθηγητή που τιμά απόψε το πανεπιστήμιό μας, δεχόμενος να τιμηθεί από αυτό.

Σεβαστέ μου δάσκαλε,

Είστε όχι μόνο ο νυμφαγωγός μας «εις επιστήμην», αλλά και το επιστημονικό και ακαδημαϊκό πρότυπο όλων μας. Φωτίζετε με το έργο και τη προσωπικότητά σας όχι μόνο τη δημόσια επιστημονική, ερευνητική, διδακτική και συγγραφική δράση μας αλλά και τις βασικότερες των προσωπικών επιλογών μας. Κι όπως τα βιβλία σας εξακολουθούν να είναι βασικά εγχειρίδια πανεπιστημιακής διδασκαλίας της Λαογραφίας, έτσι και το παράδειγμα, η «αίρεσις βίου» σας, όπως θα την ονόμαζε ο Ι.Θ.Κακριδής, φεγγοβολεί συχνά όταν το σκοτάδι μας κυκλώνει και ο ορίζοντας κλείνει από παντού, στον συχνά ακανθώδη και δυσχείμερο ελληνικό ακαδημαϊκό βίο.

Μεταφέροντας την γνώμη και τον σεβασμό όλων των συναδέλφων του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας, σας εύχομαι να έχετε υγείαν κατ’ άμφω, μακρότητα ημερών και βίον ευτυχή.

Η Σχολή μας σας υποδέχεται με τιμή, σεβασμό και θαυμασμό, ως ένα από τα βασικά επιστημονικά της θεμέλια και ως αστέρα πολύφωτο του ακαδημαϊκού μας στερεώματος.

Ζήθι, έντεινε και κατευοδού.

Πηγή: Παρατηρητής της Θράκης